

Investigating the Relationship between Parents' Parenting Style and Academic Achievement with the Mediation of Students' Self-esteem

Hojjat Eftekhari¹, Akbar Rezaei Fard² & Sajjad Izadi³

¹ Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran. (Corresponding Author) hojjat.eftekhari18@gmail.com

² Assistant Professor, Department of Psychology and Counseling Education, Farhangian University, Tehran, Iran. akbar.rezaeifard5528@gmail.com

³ Ph.D of Educational Psychology, Department of Educational Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Shiraz University, Shiraz, Iran. sajadizadi78@gmail.com

Abstract

In today's era, education is an important part of people's lives. The quantity and quality of students' education is affected by various factors in the family and school. In this regard, the aim of this study was to investigate the relationship between parents' parenting style and academic achievement through the mediation of students' self-esteem. The descriptive research method was correlation type. The statistical population of this research included all the parents and elementary school boys of Bowanat city, from which 398 people were selected as a sample by simple random sampling. The required data were collected using Pham and Taylor's educational achievement questionnaire (1994), Baumrind's parenting styles questionnaire (1973) and Rosenberg's self-esteem questionnaire (1965). Descriptive and inferential statistics (structural equations) were used to analyze the data. The results showed that permissive parenting style and authoritarian parenting style of parents have a significant (inverse) decreasing effect on academic progress and self-esteem of students, also the results showed that authoritarian parenting style has an increasing (direct) and significant effect on academic progress and self-esteem. has students Also, self-esteem has a direct and meaningful relationship with academic achievement and plays a mediating role in the relationship between parenting style and academic achievement. According to the results, it can be said that teaching authoritative parenting style to parents by educational institutions can be effective on the quality of academic progress and self-esteem of students.

Keywords: academic progress, self-esteem, parenting styles, elementary students.

Received: 2024/09/30 ; Received in revised form: 2024/10/16 ; Accepted: 2024/12/04 ; Published Online: 2024/12/05

How To Cite: Eftekhari, H., Rezaei Fard, A., & Izadi, S., (2024), Investigating the Relationship between Parents' Parenting Style and Academic Achievement with the Mediation of Students' Self-esteem, *Journal of Research in Instructional Methods*, 2 (3), 141-172. doi: <https://doi.org/10.22091/JRIM.2024.11401.1107>

Published by: University of Qom

© The Author(s)

Article type: Research

Introduction

Educational progress and the factors affecting it have always been the focus of education experts and researchers and have been devoted to many researches. The performance and academic progress of students is influenced by several factors, among which parenting styles and epistemological beliefs can be mentioned. On the other hand, during the past centuries, the views of philosophers, poets, etc. have confirmed the principle that man needs to present himself as good, rational, and moral. In the last hundred years, many psychologists have accepted that humans need self-esteem (Hosseini Nasab and Vojdanparast, 2018). By searching in the internal database, despite the researches that were done in the field of academic progress, parenting styles and self-esteem; No research was found that examined the relationship between these variables in the form of a model. On the other hand, considering the increasing importance of students' academic performance and the difference in parenting methods, especially in the primary period, which is one of the most important periods of life in the formation of personality and feeling good about oneself and the world, the present study seeks to investigate the relationship between parents' parenting style and academic achievement with the mediating role of self-esteem among sixth grade students.

Findings

The results of structural equation modeling show a significant (inverse) reduction effect of permissive parenting style of parents on academic achievement ($\beta=-0.481$, $p<0.05$) and self-esteem ($\beta=-0.211$, $p<0.05$). In other words, it can be said that the permissive parenting style causes the academic progress and self-esteem of students to decrease. Based on the coefficient of determination (R^2), 23% of the changes in academic achievement and 10% of the changes in self-esteem are explained by the permissive parenting style of parents.

Also, the results show a significant (inverse) decreasing effect of parents' authoritarian parenting style on academic achievement ($\beta=-0.178$, $p<0.05$) and self-esteem ($\beta=-0.658$, $p<0.05$). In other words, it can be said that by creating an authoritarian parenting style, students' academic progress and self-esteem will decrease. Based on the coefficient of determination (R^2), 3% of the changes in academic achievement and 43% of the changes in self-esteem are explained by the parents' authoritarian parenting style.

The results of structural equation modeling presented show the incremental (direct) and significant effect of parents' assertive parenting style on academic achievement ($\beta=0.633$, $p<0.05$) and self-esteem ($\beta=0.321$, $p<0.05$) knowledge. In other words, it can be said that by creating a decisive parenting style, students' academic progress and self-esteem will increase. Based on the coefficient of

determination (R^2), 40% of the changes in academic achievement and 4% of the changes in self-esteem are explained by parents' assertive parenting style.

Also, the results indicate an incremental (direct) and significant effect of self-esteem on academic achievement ($p < 0.05$, $\beta = 0.581$). In other words, it can be said that with the increase of self-esteem, the academic progress of students increases. According to the results, the direct effect of parenting style on academic achievement is equal to 0.46, and the indirect effect of parenting style through the mediation of self-esteem is equal to 0.10, and finally, the total effect of parenting style on academic achievement is equal to 0.53.

Discussion and conclusion

Knowing the factors that lead to academic progress is always of particular importance, therefore, the study of the factors affecting academic progress during the last three decades has been more and more the attention of education specialists, and there are always several factors from knowledge structures to individual and environmental factors. (Karimi et al., 2014). The analyses in the present study showed that authoritative parenting style has a direct and significant relationship with students' self-esteem. In the explanation of this section, it can be said that in families where parents have a logical authority with their children, friendly people give their opinions and other family members listen to their statements. Talking as well as attracting attention provides grounds for self-esteem in each family member and this is a good feeling.

The results showed that permissive parents neither have control and pressure on their children, nor expect anything from them. They are not very serious in rewarding and punishing. Children are lenient in doing their personal chores such as cleaning and schoolwork, usually they do not spend time with their children and they expect their children not to cause any problems for them; Therefore, it can be concluded that since negligent parents do not pay attention to their children's studies and academic progress, their academic progress is reduced.

Authoritarian parenting style includes creating many restrictions on the child's behavior, speech and actions in terms of cleanliness, taking care of things, doing homework, reading lessons, etc. Students with authoritarian parenting style parents tend to be more passive and may become rebellious and aggressive. All these things can cause the academic progress of students to decrease. Also, students whose parents have an authoritarian style are apparently in a state of submission and obedience to their parents, but in reality they are excited, stressed and have low self-confidence. Therefore, they avoid accepting responsibility as a result of this parenting style. It can cause a decrease in self-confidence.

In explaining the results and the superiority of the authoritative parenting style over the two permissive and authoritarian styles, it should be said that these parents have a high level of control and responsiveness. They see their children

as sufficient and successful people and expect from them according to their ability. Also, these parents respect their children's personality and their children are independent, warm, friendly and have a more cooperative spirit and have a high ability to express themselves, which has probably led to high self-confidence, which can eventually have a positive effect on academic progress.

References

- Aboutalebi Ahmadi, T. (2012). The Interrelationship of Parenting Styles, Self-Esteem, and Students' Mental Health. *Quarterly Journal of Family and Research*, 9(3), 71-88.
- Bagjani, J., Khoshnavafoumni, F., Mohseni, L., & Rostami, M. (2022). Investigating the effect of implementing self-esteem promotion program on academic performance in working children, *Iranian Journal of Nursing Research*, 17(1), 76-86. [In Persian]
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95.
- Fathi, F. (2022). The relationship between self-esteem and students' learning (case study: elementary school teachers in Qods city). *New Ideas of Psychology*, 12(16), 1-11. [In Persian]
- Hoban, Sh., & Hoban, G. (2013). Self-esteem, self-efficacy and self-directed learning: Attempting to undo the confusion. *International Journal of Directed Learning*, 1(2), 7-25.
- Hosseini-Nasab, S. D., & Vojdanparast, H. (2002). Investigating the relationship between self-esteem and academic achievement of students of basic sciences and humanities in teacher training centers. *Journal of the Faculty of Literature and Humanities (Tabriz)*, 45 (183-184). 101-126. [In Persian]
- Jihong, Xu. (2019). The Relationship between parenting styles and adolescents' social anxiety mental health in migrant families: a study in Guangdong, china published online 2017 Apr 20. doi8: 626.
- Karimi Taher, R., Barani, S., Zakipour, M., & Ghajavand, A. (2013). Investigating the relationship between the sense of dignity and academic achievement of students of Shahid Sattari Aeronautical University. *Human Resources Studies Quarterly*, 3(13), 41-56. [In Persian]
- Rastegar, A. (2017). The Relationship between Intelligence Beliefs and Academic Achievement: The Mediating Role of Achievement Goals and Academic Involvement [Master's thesis, University of Tehran].
- Yasai, M. (2015). *Children's Personality Development* (11th ed.), Mad Publications. [In Persian]

بررسی رابطه سبک فرزندپروری والدین و پیشرفت تحصیلی با میانجی‌گری عزت‌نفس دانش‌آموزان

حجت افتخاری^۱، اکبر رضایی فرد^۲ و سجاد ایزدی^۳

^۱ استادیار گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران (نویسنده مسئول)، hojjat.eftekhari18@gmail.com

^۲ استادیار گروه آموزش روانشناسی و مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران، akbar.rezaeifard5528@gmail.com

^۳ دکتری روان‌شناسی تربیتی، گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران، sajadizadi78@gmail.com

چکیده

در عصر حاضر تعلیم و تربیت بخش مهمی از زندگی افراد را تشکیل می‌دهد. کمیت و کیفیت تعلیم و تربیت دانش‌آموزان متأثر از عوامل مختلفی در خانواده و مدرسه است. در همین راستا هدف از پژوهش حاضر، بررسی رابطه سبک فرزندپروری والدین و پیشرفت تحصیلی با میانجی‌گری عزت‌نفس دانش‌آموزان بود. روش تحقیق توصیفی از نوع هم‌بستگی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه اولیا و دانش‌آموزان پسر ابتدایی شهرستان بوانات بود که از بین این جامعه آماری به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده تعداد ۳۹۸ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. داده‌های مورد نیاز با استفاده از پرسش‌نامه پیشرفت تحصیلی فام و تیلور (۱۹۹۴)، پرسش‌نامه سبک‌های فرزندپروری بامریند (۱۹۷۳) و پرسش‌نامه عزت‌نفس روزنبرگ (۱۹۶۵) جمع‌آوری شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش آمار توصیفی و استنباطی (معادلات ساختاری) استفاده گردید. نتایج نشان داد که سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه و سبک فرزندپروری مستبدانه والدین اثر کاهشی (معکوس) و معنادار بر پیشرفت تحصیلی و عزت‌نفس دانش‌آموزان دارد، همچنین نتایج نشان داد سبک فرزندپروری مقتدرانه اثر افزایشی (مستقیم) و معنادار بر پیشرفت تحصیلی و عزت‌نفس دانش‌آموزان دارد. همچنین عزت‌نفس با پیشرفت تحصیلی رابطه مستقیم و معنادار دارد و نقش میانجی در ارتباط سبک فرزندپروری و پیشرفت تحصیلی دارد. با عنایت به نتایج حاصل می‌توان بیان داشت که آموزش سبک فرزندپروری مقتدرانه به والدین از سوی نهادهای آموزشی می‌تواند بر کیفیت پیشرفت تحصیلی و عزت‌نفس دانش‌آموزان اثربخش باشد.

واژگان کلیدی: پیشرفت تحصیلی، عزت‌نفس، سبک‌های فرزندپروری، دانش‌آموزان ابتدایی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۰۹؛ تاریخ اصلاح: ۱۴۰۳/۰۷/۲۵؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۱۴؛ تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۳/۰۹/۱۵

استناد: افتخاری، حجت؛ رضایی فرد، اکبر؛ ایزدی، سجاد. (۱۴۰۳). بررسی رابطه سبک فرزندپروری والدین و پیشرفت تحصیلی با میانجی‌گری عزت‌نفس دانش‌آموزان، *پژوهش در روش‌های آموزش*، ۲ (۳)، ۱۷۱-۱۴۱. doi: <https://doi.org/10.22091/JRIM.2024.11401.1107>

مقدمه

امروزه پیشرفت و عملکرد تحصیلی به عنوان مسأله‌ای عمده در نظام آموزش و پرورش هر کشوری مطرح است؛ به طوری که میزان پیشرفت تحصیلی یادگیرندگان به عنوان یک شاخص مهم برای ارزیابی نظام‌های آموزشی و موفقیت در فعالیت‌های علمی مورد توجه دست‌اندرکاران نظام آموزش و پرورش قرار گرفته است. از نگاه دیگر پیشرفت تحصیلی همواره برای معلمان، دانش‌آموزان و یادگیرندگان، والدین، نظریه‌پردازان و محققان تربیتی حائز اهمیت است. آموزگاران همواره در پی یافتن بهترین راه و روش‌های آموزشی هستند تا به کمک آن یادگیرندگانی داشته باشند که نه تنها مطالب ارائه شده در کلاس درس را به خوبی بفهمند بلکه در امور تحصیلی نیز خودانگیخته، فعال، علاقه‌مند و موفق باشند. چرا که فارغ از همه مسائل، پیشرفت تحصیلی یادگیرندگان به عنوان یکی از مهمترین ملاک‌های تعیین شایستگی معلمان و ارزیابی عملکرد آنان مطرح است (رستگاری، ۱۳۹۸). عملکرد و پیشرفت تحصیلی برای دانش‌آموزان نیز بسیار حائز اهمیت است؛ چرا که امروزه معدل تحصیلی به عنوان یک شاخص مهم از توانایی‌های علمی آن‌ها برای ورود به دنیای کار و اشتغال و مقاطع تحصیلی بالاتر مورد توجه قرار گرفته است. براین اساس یادگیرندگان می‌خواهند بدانند چگونه می‌توانند به بهترین نحو یاد بگیرند و پیشرفت تحصیلی بالایی نیز داشته باشند. بنابراین یکی از مهمترین مسایلی که در آموزش و پرورش مطرح است، عملکرد و پیشرفت تحصیلی است. عملکرد و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان بر جنبه‌های مهمی از زندگی آنان تأثیر می‌گذارد، از جمله: ارتقا به مقاطع تحصیلی بالاتر، کسب شغل و جایگاه اجتماعی مناسب و رضایت خاطر (آبشا^۱، ۲۰۱۸).

در طول سده‌های گذشته، دیدگاه‌های فلاسفه و شاعران و .... مؤید این اصل بوده است که انسان نیاز دارد خود را خوب و منطقی و اخلاقی جلوه دهد. در صد سال گذشته نیز بسیاری از روان‌شناسان پذیرفته‌اند که انسان نیازمند عزت‌نفس است (حسینی نسب و وجدان‌پرست، ۱۳۸۸). عزت‌نفس یکی از متغیرهای بنیادین برای سازگاری و همچنین یکی

¹ Abesha

از مؤلفه‌های اصلی برای پژوهش در مورد شیوه‌های فرزندپروری و یک ویژگی فرااخلاقی است که کنش‌وری اخلاقی از آن تأثیر می‌پذیرد. افزون بر این عزت‌نفس یکی از عوامل مهم رشد محسوب می‌شود که از یک‌سو با رفتارهای شکل‌گرفته در نظام خانواده و ازسوی دیگر با باورها و هیجان‌های مربوط به خود در ارتباط است (سانتروک^۱، ۲۰۰۷). عزت‌نفس جنبه‌های مختلفی دارد. براندن^۲ (۲۰۰۹)، براساس جنبه‌های انسان‌گرایانه، از عزت‌نفس به‌عنوان نیاز وجودی و مؤلفه برانگیزنده بنیادین رفتار انسان یاد می‌کند، که به میزان‌های مساوی، شامل ارزش‌مداری و شایستگی است. به اعتقاد او عزت‌نفس از دو جنبه مرتبط به هم یکی احساس خودکارآمدی شخصی و دیگری احساس ارزشمندی شخصی تشکیل شده است، که این دو جنبه باعث ایجاد اعتمادبه‌نفس و احترام خود می‌شود (هوبان^۳ و هوبان^۴، ۲۰۱۳).

عملکرد و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تحت تأثیر عوامل متعددی است، که از جمله این عوامل می‌توان به سبک‌های فرزندپروری و باورهای معرفت‌شناختی اشاره کرد (برایان و همکاران^۵، ۲۰۱۹؛ جمالی و همکاران، ۱۳۹۸). سبک فرزندپروری مجموعه‌ای از نگرش‌ها در مورد کودک است که به ایجاد جوی هیجانی منجر می‌شود که والدین رفتارهای خود را با کودک در بستر آن شکل داده و تنظیم می‌کنند. شیوه تربیتی والدین به‌طور قابل توجهی پیامدهای مهمی را برای پیشرفت تحصیلی نوجوانان به دنبال دارد و براساس ترکیب پاسخ‌دهی و توقعات والدین به سه سبک مقتدرانه، مستبدانه، سهل‌گیر تقسیم‌بندی می‌شوند (گوآی و همکاران، ۲۰۱۷). سبک‌های فرزندپروری به رفتارهای مشخص والدین اشاره دارد که به طور مجزا و در ارتباط با یکدیگر بر پیامدهای تحولی کودک اثر می‌گذارند و در برگیرنده میزان پاسخ‌گو بودن و مطالبه‌گر بودن والدین است (بروک^۵، ۲۰۱۶). هر خانواده شیوه‌ای خاص را در تربیت فردی و اجتماعی فرزندان خویش به کار می‌گیرد. این شیوه‌ها

¹ Santrock

² Branding

³ Huban and Huban

⁴ Bryan et al

⁵ Brooke

که شیوه‌های فرزندپروری نامیده می‌شوند، متأثر از عوامل گوناگون مانند عوامل فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و غیره است (হারدی و همکاران^۱، ۲۰۱۵). بنابراین نگرش‌ها، اعتقادات و رفتارهای والدین که در قالب الگوی خانوادگی یا شیوه‌های فرزندپروری نمود پیدا می‌کند، عاملی بسیار مهم در تحصیل و تثبیت خصوصیات اخلاقی فرزندان و هویت محسوب می‌شود (کارگر شولی و پاک‌نژاد، ۱۳۹۱).

پژوهش‌ها نشان می‌دهد که از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر شخصیت، عزت‌نفس و رفتار دانش‌آموزان، رابطه والدین با دانش‌آموزان است (صالحین، ۱۳۹۲) و روابط خانوادگی به‌طور کامل و روابط بین فرزندان به‌طور خاص، اثر عمیق و پایداری در رفتارهای فردی دانش‌آموزان و برانگیختن آرامش درونی و عزت‌نفس و در نتیجه بر سلامت روانی، جسمانی و اقتصادی کودک دارد (وبستر و همکاران^۲، ۲۰۱۴). از این رو نفوذ والدین تنها در جنبه‌ی ارثی خلاصه نمی‌شود و انتخاب سبک فرزندپروری مناسب می‌تواند تأثیر مهمی در شکل‌گیری عزت‌نفس داشته باشد (یاسایی، ۱۳۹۵). والدینی که نقاط قوت و ضعف فرزندان خود را می‌پذیرند و معیارهای روشن و قابل قبولی برای آن‌ها در نظر می‌گیرند و در دستیابی به این معیارها آن‌ها را حمایت می‌کنند، باعث می‌شوند عزت‌نفس فرزندان به میزان زیادی رشد کند، بنابراین شیوه درست تربیتی والدین و همچنین روابط درست پدر و مادر با یکدیگر نقش مهمی در سطوح بالای عزت‌نفس فرزندان ایفا می‌کند (استینبرگ^۳، ۲۰۰۸). و بالعکس ارتباط نادرست والدین با یکدیگر و همچنین با فرزندان نقش مهمی در کاهش عزت‌نفس ایفا می‌کند.

با تفحص در پایگاه داده‌های داخلی علی‌رغم پژوهش‌هایی که در زمینه پیشرفت تحصیلی، سبک‌های فرزندپروری و عزت‌نفس انجام شده بود؛ پژوهشی که ارتباط این متغیرها را در قالب مدل بررسی کرده باشد یافت نشد. از طرفی با عنایت به اهمیت روزافزون عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان و تفاوت در شیوه‌های فرزندپروری و به‌ویژه در

^۱ Hardy et al

^۲ Webster et al

^۳ Steinberg

دوره ابتدایی که از مهم‌ترین دوران زندگی در شکل‌گیری شخصیت و احساس خوب نسبت به خود و جهان است، پژوهش حاضر در پی بررسی رابطه سبک فرزندپروری والدین و پیشرفت تحصیلی با میانجی‌گری عزت‌نفس در دانش‌آموزان پایه ششم بود.

پیشرفت تحصیلی و عوامل مؤثر بر آن همواره مورد توجه متخصصان آموزش و پرورش و محققان بوده و تحقیقات بسیاری را به خود اختصاص داده است. آستین^۱ (۱۹۹۹)، پیشرفت تحصیلی را پیشرفت هوشمندانه در آموزش کلاسی تعریف کرده است که از طریق نمرات و رتبه‌های کلاسی نشان داده می‌شود. در واقع مطالعات اولیه بر روی این مفهوم نشان می‌دهد که پیشرفت تحصیلی با مفاهیمی چون پیشرفت تحصیلی^۲ و عملکرد تحصیلی^۳ یکسان در نظر گرفته شده است و میانگین نمرات درسی یا معدل مشهورترین و معمول‌ترین ابزار موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان است.

پیشرفت تحصیلی یکی از اصلی‌ترین متغیرهای آموزش و پرورش است و می‌توان آن را به‌عنوان شاخص عمده سنجش کیفیت آموزش و پرورش برشمرد. طی دو دهه اخیر، متخصصان تعلیم و تربیت پژوهش‌های متعددی را درخصوص عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی انجام داده‌اند و به عوامل متعددی نظیر استعداد تحصیلی، عوامل شناختی مانند هوش، خودکارآمدی تحصیلی، راهبردهای خودتنظیمی، خلاقیت، آموزش تفکر، ساختارکلاس درس، انگیزش تحصیلی، توانایی یادگیرندگان، آموزش معلمان و آموزش یادگیرندگان دست یافته‌اند (عابدی، ۱۳۹۲). از نظر مک دوول^۴ (۲۰۰۷)، برای پیشرفت تحصیلی امروزه برنامه‌های آموزشی مدرسه بر توسعه مهارت‌های تحصیلی، مهارت‌های اجتماعی و مهارت‌های رفتاری تأکید بسیاری دارند.

بر این اساس برنامه‌های آموزشی پیش از مدرسه باید به اندازه پرورش مهارت‌های تحصیلی بر پرورش مهارت‌های رفتاری، اجتماعی و هیجانی تمرکز داشته باشند و بهبود

¹ Stein

² Academic Achievement

³ Academic Performance

⁴ McDowell

در این مهارت‌ها می‌تواند در سایر جنبه‌های موفقیت آموزشی نظیر درگیر شدن کودک در کارهای مدرسه، انگیزه برای یادگیری رابطه با همکلاسی‌ها و آموزگاران نقش مهمی داشته باشد (به نقل از شاه‌محمدی، ۱۳۹۱).

سه عامل به‌عنوان مهم‌ترین عوامل جهت پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مطرح است که از این عوامل با نام باورهای والدین^۱ یا اهداف والدین^۲ یاد می‌کنند:

باور والدین و مشخص کردن نکات مهم و با اهمیت در زندگی و انتقال این باورها و اعتقادات به کودک، با شیوه‌ای صحیح و منطقی، کودک را در جهت‌گیری‌ها و رفتارهایش یاری می‌دهد. به‌طور مثال، اگر تحصیل، پیشرفت تحصیلی و تحصیلات بالای فرزند برای والدین از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، باید این باور به شیوه‌ای درست و منطقی برای کودک شرح داده شود تا کودک بفهمد که برای والدین او، پیشرفت تحصیلی جایگاه ویژه‌ای دارد تا بر همین اساس گام بردارد.

فرزندپروری فعالیتی پیچیده شامل روش‌ها و رفتارهای ویژه است که به‌طور مجزا یا در تعامل با یکدیگر بر رشد کودک تأثیر می‌گذارد. در واقع اساس شیوه فرزندپروری مبین تلاش‌های والدین برای کنترل و اجتماعی کردن کودکان‌شان است (بامریند، به نقل از شکوهی یکتا، ۱۳۸۵). شیوه‌های فرزندپروری شامل دو معیار اصلی هستند: محبت و کنترل. کنترل میزان سفت و سخت بودن قواعد و توقع والدین از فرزندانشان است. محبت نیز شامل صمیمیت، علاقه، مهربانی و عاطفه والدین است.

براساس این دو شاخص مهم، شیوه‌های فرزندپروری به سه گروه اصلی تقسیم می‌کنند: شیوه مقتدرانه، شیوه سهل‌گیرانه و شیوه استبدادی (بامریند، ۱۹۹۱).

والدین مقتدر: والدینی که این الگوی فرزندپروری را دارند به فرزندان خود استقلال و آزادی فکری می‌دهند و آن‌ها را تشویق می‌کنند و نوعی محدودیت و کنترل را نیز بر آن‌ها اعمال می‌کنند. در خانواده‌هایی با والدین مقتدر اظهارنظرها و ارتباط اخلاقی وسیع در تعامل کودک و

^۱ Parental beliefs

^۲ Parents goals

والدین وجود دارد و گرمی و صمیمیت نسبت به کودک در سطح بالاست (ماسن و همکاران، ۱۳۸۹). والدین قاطع و اطمینان بخش علاوه بر عهده‌دار شدن نقش پدر و مادری، مسئولیت تربیت فرزندان را نیز تقبل می‌کنند و همواره سعی می‌کنند با کسب آگاهی‌های تربیتی بیشتر شیوه‌های گوناگون این کار را انجام دهند (لامبورن و همکاران، ۱۹۹۷).

والدین سهل‌گیر: این والدین به صورت افراطی نسبت به کودکان خود پذیرش و پاسخ‌دهی دارند، اما توقعی از کودکان خود ندارند (اشتاین برگ، ۱۳۸۷) و نسبت به آموزش اجتماعی رفتارهای اجتماعی فرزند خود سهل‌انگار هستند. در این خانواده‌ها نظم و ترتیب و قانون کمی حکم‌فرماست و پایبندی اعضا به قوانین و آداب و رسوم اجتماعی بسیار کم است و هر کس هر کاری که بخواهد انجام می‌دهد. بعضی از این والدین اجازه می‌دهند کودک هر کاری که می‌خواهد بکند، شاید به این دلیل که کاری به کودک ندارند یا اینکه اهمیتی نمی‌دهند (دورو، ۱۹۹۰).

والدین مستبد: شیوه فرزندپروری استبدادی با ویژگی‌های توقع بالا و پذیرش پایین مشخص شده است. این والدین قوانین خود را به صورت انعطاف‌ناپذیری تحمیل می‌کنند. از نظر تربیتی خشن و تنبیه‌گرند. با رفتار بد مقابله می‌کنند و کودک بدرفتار را تنبیه می‌کنند. ابراز محبت و صمیمیت آنان با کودکان در سطح پایین است. آن‌ها امیال کودکان را در نظر نمی‌گیرند و عقایدش را جویا نمی‌شوند. کودکان چنین والدینی ثبات فکری و روحی ندارند و خویشتن را بدبخت می‌پندارند. آن‌ها زود ناراحت می‌شوند و در برابر فشارهای روانی آسیب‌پذیراند (هیتی، ۱۳۸۱).

از مهم‌ترین نظریه‌های مطرح‌شده در خصوص عزت‌نفس می‌توان به نظریه روزنبرگ^۱، نظریه مید^۲، نظریه کولی^۳ و نظریه سالیوان^۴ اشاره کرد. گسترده‌ترین و رایج‌ترین تعریف از عزت‌نفس در روان‌شناسی مربوط به روزنبرگ (۱۹۶۷) می‌باشد که عزت‌نفس را به‌عنوان

¹ Rosenberg Theory

² Mead theory

³ Kolii Thory

⁴ Solivan Theory

نگرش مطلوب و یا نامطلوب هر فرد نسبت به خود توصیف می‌کند. عزت‌نفس کلی ارزیابی عمومی‌تری از خود یا خویشستن است که بر ارزیابی فرد از خودش در تمام زمینه‌ها مبتنی است. عزت‌نفس کلی مثبت در احساساتی نظیر من یک شخص خوبی هستم، یا من بیشتر چیزها در مورد خودم را دوست دارم، منعکس می‌شود. این بُعد از عزت‌نفس در واقع به ابعاد مختلف عزت‌نفس نوعی وحدت و یکپارچگی می‌بخشد. در واقع عزت‌نفس از اجزای بسیاری تشکیل یافته که این اجزا از جنبه‌های مهم زندگی نشأت می‌گیرد. به عنوان مثال فرد با ارزیابی توانایی‌های خود در فعالیت‌های ورزشی، تحصیلی، تعاملات اجتماعی و علایق به ارزش خود پی می‌برد و عزت‌نفس کلی به اهمیتی که به هریک از این اجزا می‌دهد بستگی دارد. اگر فرد برای حیطه‌هایی که احساس خوبی در مورد آنها دارد ارزش قائل شود، عزت‌نفس کلی‌اش مثبت خواهد بود و اگر آن حیطه‌ها بی‌ارزش شود، منجر به احساس منفی در مورد خود به عنوان یک کل خواهد شد (بیابانگرد، ۱۳۹۰).

مرور پیشینه پژوهشی متغیرهای پژوهش در پایگاه‌های داده‌های داخلی و خارجی حاکی از پژوهش‌هایی در حوزه ارتباط بین متغیرهای پیشرفت تحصیلی، عزت‌نفس و سبک فرزندپروری بود و در این قسمت به مطالعات داخلی و خارجی مرتبط اشاره می‌شود: کریمی‌طاهر، بارانی، زکی‌پور و قجاوند (۱۳۹۳) در پژوهشی به بررسی رابطه بین احساس عزت‌مندی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه هوایی شهید ستاری پرداختند. نتایج نشان داد هم‌بستگی مثبت و معناداری بین عزت‌نفس و پیشرفت تحصیلی دانشجویان وجود داشته و تمامی مؤلفه‌های عزت‌نفس در پیشرفت تحصیلی دانشجویان اثرگذار می‌باشند. همچنین از بین ۵ مؤلفه عزت‌نفس (احساس امنیت، احساس پیوندجویی، احساس خودپذیری، احساس شایستگی و احساس تعهد) دو مؤلفه احساس شایستگی و احساس خودپذیری بیشترین نقش را در شکل‌گیری عزت‌نفس دارا می‌باشند.

سروری (۱۳۹۷) در پژوهشی رابطه شیوه‌های فرزندپروری با سلامت روان و کم‌رویی را مورد بررسی قرار داد. هم‌بستگی یافته‌های پژوهش نشان داد که با توجه به ادراک فرزندان از شیوه‌های فرزندپروری والدین، تفاوت‌های معناداری در زمینه سلامت عمومی و کم‌رویی بین آنان وجود

دارد. نتایج ثابت نمود که بین شیوه‌های فرزندپروری مقتدرانه با سلامت روان رابطه مثبت وجود دارد و بین شیوه‌های فرزندپروری مستبدانه و سهل‌گیر با سلامت روان رابطه منفی وجود دارد.

محمدی اکبرآبادی (۱۳۹۸) به بررسی رابطه سبک‌های فرزندپروری با سلامت روانی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوره اول منطقه نوق پرداخت. نتایج این تحقیق نشان داد که سبک فرزندپروری مقتدرانه، با سلامت روانی و پیشرفت تحصیلی رابطه مستقیم و معناداری دارد، سبک فرزندپروری مستبدانه و سهل‌گیر با سلامت روانی رابطه معکوس و معناداری دارد. بین سبک فرزندپروری مقتدرانه، مستبدانه و سهل‌گیر با سلامت روانی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد.

حاجی‌علیانی و نوری (۱۴۰۰) در پژوهشی به بررسی رفتارهای قلدرانه براساس سبک‌های فرزندپروری و دل‌بستگی پرداخته‌اند. نتایج پژوهش حاکی از نقش سبک‌های فرزندپروری و دل‌بستگی در بروز رفتارهای قلدرانه بود. براین اساس مشخص گردید نوجوانانی که دارای سبک دل‌بستگی ناایمن دوسوگرا و اجتنابی بودند، رفتارهای قلدرانه بیشتری از خود نشان می‌دهند. همچنین سبک فرزندپروری مستبدانه و سهل‌گیرانه یکی از عوامل مهم ایجاد رفتارهای قلدرانه نوجوانان شناخته شد. براساس نتایج پژوهش حاضر، توجه به عوامل مرتبط با سبک فرزندپروری و دل‌بستگی برای جلوگیری از رفتارهای قلدرانه اهمیت ویژه‌ای دارد.

بگجانی، خوشنوا فومنی، محسنی و رستمی (۱۴۰۱) در پژوهشی به بررسی تأثیر اجرای برنامه ارتقای عزت‌نفس بر عملکرد تحصیلی در کودکان کار پرداختند. نتایج نشان داد برنامه ارتقای عزت‌نفس به بهبود عملکرد تحصیلی کودکان کار منجر می‌شود.

فتحی (۱۴۰۱) در پژوهشی رابطه عزت‌نفس با یادگیری دانش‌آموزان (مورد مطالعه: معلمان مقطع ابتدایی شهرستان قدس) را بررسی نمود. نتایج نشان داد بین عزت‌نفس معلمان و یادگیری دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

کردی و بهارالدین^۱ (۲۰۱۵) در پژوهش خود در کشور مالزی، نگرش و سبک‌های فرزندپروری و تأثیر آن بر موفقیت دانش‌آموزان در مدرسه را بررسی کردند. یافته‌های آن‌ها نشان داد که رابطه بسیار قوی بین عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان و نگرش والدین وجود دارد و سبک مقتدارانه با سطوح بالای موفقیت تحصیلی کودکان رابطه معناداری دارد. همچنین آنان به این نکته اشاره دارند که یافته‌ها در ارتباط با فرهنگ‌ها و جوامع مختلف ناهم‌هنگ بوده و نتایج متناقضی بین کودکان آمریکایی، آسیایی و اروپایی گزارش شده است. ست و آسودانی^۲ (۲۰۱۸)؛ در تحقیقی نشان دادند دانش‌آموزانی که والدین آن‌ها به شیوه سهل‌گیرانه رفتار می‌کنند، در مدرسه عملکرد بسیار ضعیفی در زمینه تحصیلی از خود نشان می‌دهند. دانش‌آموزانی که والدین آن‌ها به شیوه استبدادی با آن‌ها رفتار می‌کنند، در مدرسه رفتارهای بسیار منطقی و اصولی از خود نشان می‌دهند و تا حدی که امکان دارد، سعی می‌کنند که خود را از مشکلات دور نگه دارند، اگرچه حرمت خود و مهارت‌های اجتماعی آن‌ها بسیار پایین بوده و از اختلال افسردگی رنج می‌برند؛ و سرانجام دانش‌آموزانی که والدین آن‌ها به شیوه اقتدار منطقی و دموکراتیک با آن‌ها رفتار می‌کند، احتمال گرایش آن‌ها به سوء مصرف مواد مخدر کم بوده و هرگونه احتمال بروز رفتارهای بزهکارانه و رفتارهای پرخطر نیز در آن‌ها بسیار کم می‌باشد و در مدرسه بهترین عملکرد را در زمینه تحصیلی دارند و از عزت نفس و مهارت‌های اجتماعی بالایی برخوردارند.

جیونگ^۳ (۲۰۱۹) در پژوهشی رابطه سبک‌های والدین و اضطراب اجتماعی و سلامت روانی نوجوانان در خانواده‌های مهاجر گوانگدونگ، چین را مورد مطالعه و بررسی قرار داد. نتایج تحقیق نشان داد بین سبک‌های فرزندپروری مستبدانه با اضطراب اجتماعی نوجوانان رابطه وجود دارد. سبک‌های فرزندپروری مستبدانه و سهل‌گیر با سلامت روانی رابطه منفی دارد و بین سبک فرزندپروری مقتدرانه با سلامت روانی نوجوانان رابطه مثبت وجود دارد.

ماریا و همکاران (۲۰۲۰)، به بررسی تأثیر سبک‌های فرزندپروری بر یادگیری خودتنظیمی و استرس تحصیلی در نوجوانان اسپانیایی پرداختند. نتایج با تحقیقات قبلی

¹ Kordi and Baharudin

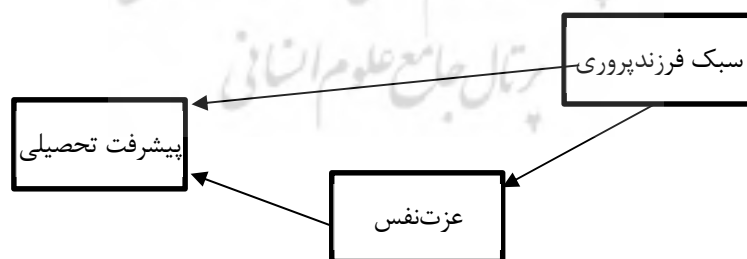
² Seth and Asudani

³ Jihong

مطابقت دارد و نشان می‌دهد که سبک تفریط با سازگاری بهتر مدرسه در دوران نوجوانی، از طریق یادگیری خودتنظیمی و استرس تحصیلی ارزیابی می‌شود، بنابراین شواهد موجود در مورد تأثیر سبک‌های فرزندپروری در این محیط افزایش می‌یابد. علاوه بر این، این رابطه با توجه به جنسیت و سطح تحصیلات شرکت‌کنندگان در مطالعه ثابت می‌ماند. بنابراین، این مطالعه اهمیت شیوه‌های فرزندپروری را برای سازگاری در مدرسه نشان می‌دهد.

اسکار و امیلیا^۱ (۲۰۲۰) به بررسی تربیت کودکان با عملکرد ضعیف مدرسه: سبک‌های فرزندپروری و پیامدهای کوتاه‌مدت و بلندمدت برای رشد نوجوانان و بزرگسالان پرداختند. نتایج نشان داد که رابطه بین سبک‌های فرزندپروری و پیامدهای اجتماعی شدن کودکان به‌عنوان تابعی از عملکرد مدرسه متفاوت نیست. ارتباط بین سبک‌های فرزندپروری و پیامدهای جامعه‌پذیری، الگوی کوتاه‌مدت و بلندمدت مشترکی در نوجوانان و بزرگسالان دارد: فرزندپروری سهل‌آمیز با پیامدهای اجتماعی برابر یا حتی بهتر از فرزندپروری مقتدر مرتبط بود، درحالی‌که سبک‌های مقتدرانه و غفلت‌آمیز با بدترین پیامدهای اجتماعی شدن مرتبط بودند.

مرور پیشینه پژوهش حاکی از این است که سبک‌های فرزندپروری والدین می‌تواند با پیشرفت تحصیلی و عزت‌نفس دانش‌آموزان در ارتباط باشد. ازاین‌رو پژوهش حاضر بر آن است تا به بررسی این سؤال بپردازد که آیا بین سبک‌های فرزندپروری والدین با پیشرفت تحصیلی و عزت‌نفس دانش‌آموزان مقطع ابتدایی شهرستان بوانات رابطه معناداری وجود دارد؟ با توجه به مطالب ارائه‌شده مدل مفهومی این پژوهش به‌صورت زیر می‌باشد.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

¹ Oscar and Emilia

با عنایت به پیشینه نظری و پژوهشی، مدل مفهومی فوق در ارتباط سبک‌های فرزندپروری با پیشرفت تحصیلی و عزت‌نفس تدوین شد که با عنایت به مدل، پژوهش حاضر در پی آزمون فرضیه‌های ذیل می‌باشد:

فرضیه اول: شیوه فرزندپروری مقتدرانه والدین با افزایش پیشرفت تحصیلی و عزت‌نفس دانش‌آموزان رابطه دارد.

فرضیه دوم: شیوه فرزندپروری سهل‌گیرانه والدین با افزایش پیشرفت تحصیلی و عزت‌نفس دانش‌آموزان رابطه دارد.

فرضیه سوم: شیوه فرزندپروری مستبدانه والدین با افزایش پیشرفت تحصیلی و عزت‌نفس دانش‌آموزان رابطه دارد.

فرضیه چهارم: سبک فرزندپروری با میانجی‌گری عزت‌نفس با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه دارد.

روش تحقیق

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه سبک فرزندپروری والدین و پیشرفت تحصیلی با میانجی‌گری عزت‌نفس دانش‌آموزان بود. ماهیت پژوهش توصیفی از نوع هم‌بستگی است. جامعه آماری تحقیق حاضر، اولیا و دانش‌آموزان پسر مقطع ابتدایی شهرستان بوانات بودند که از بین آن‌ها تعدادی به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. از آنجا که در این پژوهش از رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شده است حجم نمونه بین ۵ تا ۱۰ برابر تعداد سؤالات پرسش‌نامه در نظر گرفته شد (وسترلن، ۲۰۱۰). این تعداد با توجه به مقدار گفته‌شده بین ۲۴۰ تا ۴۸۰ قابل تغییر است. براین اساس ۴۲۰ پرسش‌نامه بین دانش‌آموزان و اولیا (پرسش‌نامه سبک فرزندپروری توسط اولیا و پرسش‌نامه عزت‌نفس و پیشرفت تحصیلی توسط دانش‌آموزان پاسخ داده شد) آن‌ها توزیع گردید و ۳۹۸ پرسش‌نامه برگشت داده شده مبنای تحلیل آماری قرار گرفت. به‌منظور جمع‌آوری اطلاعات پیرامون مبانی نظری پژوهش و همچنین ادبیات و پیشینه پژوهش از مقالات معتبر و سایت‌های اینترنتی و مطالعات کتابخانه‌ای استفاده شد. همچنین بخش اعظم مطالعات این پژوهش شامل

جمع‌آوری اطلاعات از طریق مطالعات میدانی بود که این امر از طریق توزیع پرسش‌نامه‌های استاندارد صورت گرفت. جهت گردآوری داده‌ها از سه پرسش‌نامه ذیل استفاده شد.

پرسش‌نامه سبک‌های فرزندپروری بامریند^۱

این پرسش‌نامه در سال ۱۹۷۳ توسط دیانا بامریند ساخته شد. فرم اصلی شامل ۳۰ سؤال است که شیوه‌های فرزندپروری والدین را در سه شیوه (سهل‌گیرانه، مستبدانه، مقتدرانه) مورد ارزیابی قرار می‌دهد. جمله‌های شماره ۲۸، ۶، ۱۰، ۱۳، ۱۴، ۱۷، ۱۹، ۲۱، ۲۴، ۱ به شیوه سهل‌گیرانه و جمله‌های شماره‌های ۲۶، ۲۵، ۱، ۱۶، ۱۲، ۹، ۷، ۳، ۲، ۲۹ به شیوه استبدادی و جمله‌های ۳۰، ۲۷، ۲۳، ۲۰، ۱۵، ۱۱، ۵، ۴ به شیوه قاطع و اطمینان‌بخش مربوط می‌باشد. که در مقابل هر عبارت ۵ ستون (کاملاً موافقم، تا حدودی موافقم، تا حدودی مخالفم، کاملاً مخالفم) به ترتیب از ۰ تا ۴ نمره‌گذاری شده است که با جمع نمره‌های سؤال‌های مربوط به هر شیوه و تقسیم آن بر تعداد سؤالات نمره مجزا به دست می‌آید.

پرسش‌نامه رفتار پیشرفت تحصیلی فام و تیلور

از پرسش‌نامه استاندارد فام و تیلور^۲ (۱۹۹۴) استفاده می‌گردد. این پرسش‌نامه دارای ۴۸ سؤال است و جواب هر سؤال به صورت لیکرت پنج‌درجه‌ای از هیچ تا خیلی زیاد می‌باشد. این پرسش‌نامه دارای پنج بعد می‌باشد، این ابعاد عبارت‌اند از خودکارآمدی (۸ سؤال)، تأثیرات هیجانی (۸ سؤال)، برنامه‌ریزی (۱۴ سؤال)، فقدان کنترل پیامد (۴ سؤال) و انگیزش (۱۴ سؤال).

پرسش‌نامه عزت‌نفس روزنبرگ

برای این منظور از پرسش‌نامه عزت‌نفس روزنبرگ (۱۹۶۵) استفاده شد که عزت‌نفس کلی و ارزش شخصی را اندازه می‌گیرد. این مقیاس شامل ۱۰ عبارت کلی است که داشتن احساس خوب در مورد خود را می‌سنجد.

^۱ Bamrynd

^۲ Pham and Taylor

روایی مورد استفاده در پژوهش حاضر روایی محتوایی بود. روایی محتوایی پرسش‌نامه عزت‌نفس و پرسش‌نامه سبک‌های فرزندپروری و پرسش‌نامه پیشرفت تحصیلی، توسط ۵ متخصص علوم تربیتی دانشگاه شیراز تأیید شد. برای تجزیه و تحلیل پایایی پرسش‌نامه‌ها در این تحقیق، پرسش‌نامه‌ها به ۳۰ نفر از افراد جامعه آماری داده شد و بعد از وارد کردن اطلاعات در SPSS و به دست آوردن ضریب آلفای کرونباخ، پایایی هرکدام از پرسش‌نامه‌ها به دست آمد و پایایی پرسش‌نامه مورد تأیید قرار گرفت و نتایج آن در جدول ۱ بیان شده است.

جدول ۱. بررسی پایایی پرسش‌نامه‌ها براساس ضریب آلفای کرونباخ		
متغیرها	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی
پیشرفت تحصیلی	۰.۸۸۵	۰.۹۰۸
عزت‌نفس	۱.۰۰۰	۱.۰۰۰
سبک‌های فرزندپروری	۱.۰۰۰	۱.۰۰۰

پس از گردآوری داده‌ها، به منظور تجزیه و تحلیل آماری آن‌ها از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی استفاده شد. پردازش حاصل از داده‌ها با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری صورت پذیرفت. جهت بررسی فرضیه‌ها و تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای SPSS ویراست ۲۳ و AMOS ویراست ۲۳ استفاده شد. در پژوهش حاضر سطح معنی‌داری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش حاضر در دو بخش آمار توصیفی و آمار استنباطی انجام شد. یافته‌های توصیفی پژوهش شامل توصیف توزیع جنسیتی، سکونت، مدرک تحصیلی و شغل افراد نمونه و همچنین توصیف متغیرهای پژوهش شامل میانگین، انحراف معیار و بیشینه و کمینه بود.

جدول ۲. توزیع فراوانی و فراوانی درصدی پاسخ‌گویان براساس جنسیت		
جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی
مرد	۱۴۱	۳۵/۴

جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی
زن	۲۵۷	۶۴/۶
کل	۳۹۸	۱۰۰/۰

با توجه به تجزیه و تحلیل داده‌ها، ۱۴۱ نفر (۳۵/۴ درصد) از پاسخ‌گویان را مردان و ۲۵۷ نفر (۶۴/۶ درصد) را زنان تشکیل می‌دادند.

جدول ۳. توزیع فراوانی و فراوانی درصدی پاسخ‌گویان براساس نوع سکونت

نوع سکونت	فراوانی	درصد فراوانی
بومی	۳۱۲	۷۸/۴
غیربومی	۸۶	۲۱/۶
کل	۳۹۸	۱۰۰/۰

با توجه به تجزیه و تحلیل داده‌ها، ۳۱۲ نفر (۷۸/۴ درصد) از پاسخ‌گویان بومی منطقه و ۸۶ نفر (۲۱/۶ درصد) غیربومی بودند.

جدول ۴. توزیع فراوانی و فراوانی درصدی پاسخ‌گویان براساس مدرک تحصیلی

مدرک تحصیلی	فراوانی	درصد فراوانی
دیپلم	۶۲	۱۵/۶
فوق دیپلم	۲۶	۶/۵
کارشناسی	۲۰۹	۵۲/۵
کارشناسی ارشد و بالاتر	۱۰۱	۲۵/۴
کل	۳۹۸	۱۰۰/۰

با توجه به تجزیه و تحلیل داده‌ها، ۶۲ نفر (۱۵/۶ درصد) از پاسخ‌گویان دیپلم، ۲۶ نفر (۶/۵ درصد) فوق دیپلم، ۲۰۹ نفر (۵۲/۵ درصد) کارشناسی و ۱۰۱ نفر (۲۵/۴ درصد) کارشناسی ارشد و بالاتر بودند.

جدول ۵. توزیع فراوانی و فراوانی درصدی پاسخ‌گویان براساس شغل

شغل	فراوانی	درصد فراوانی
کشاورز	۱۲۳	۳۰/۹
کارمند	۲۰۹	۵۲/۵
پزشک	۱۴	۳/۵
آزاد	۵۲	۱۳/۱

شغل	فراوانی	درصد فراوانی
کل	۳۹۸	۱۰۰/۰

با توجه به تجزیه و تحلیل داده‌ها، ۱۲۳ نفر (۳۰/۹ درصد) از پاسخ‌گویان کشاورز، ۲۰۹ نفر (۵۲/۵ درصد) کارمند، ۱۴ نفر (۳/۵ درصد) پزشک و ۵۲ نفر (۱۳/۱ درصد) در مشاغل آزاد مشغول به کار بودند.

اطلاعات توصیفی متغیر سبک فرزندپروری، پیشرفت تحصیلی و عزت نفس و ابعاد آن‌ها شامل: میانگین، انحراف معیار، کمترین و بیشترین در جدول ۶ ارائه شده است.

جدول ۶. آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
سبک فرزندپروری	۳۹۸	۲۸/۴۵	۶/۴۷	۱۱	۵۰
	۳۹۸	۳۰/۴۱	۶/۴۹	۱۰	۴۴
	۳۹۸	۳۱/۲۴	۶/۴۳	۱۰	۴۹
	۳۹۸	۴۳/۳۱	۹/۰۳	۲۵	۷۴
تأثیرات هیجانی	۳۹۸	۲۲/۸۳	۵/۱۵	۹	۴۰
انگیزش	۳۹۸	۳۷/۳۸	۸/۲۹	۲۰	۶۵
خودکارآمدی	۳۹۸	۲۲/۸۹	۵/۲۱	۱۲	۴۰
فقدان کنترل پیامد	۳۹۸	۱۱/۵۱	۲/۶۳	۵	۲۰
پیشرفت تحصیلی	۳۹۸	۱۳۷/۹۲	۲۸/۶۸	۷۷	۲۳۹
عزت نفس	۳۹۸	۲۹/۱۸	۶/۷۶	۱۲	۵۵۰

در ادامه با استفاده از رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری به بررسی الگوی پیشنهادی پژوهش پرداخته شد که نتایج آن در ادامه آمده است.

قبل از بررسی الگوی پیشنهادی پژوهش، پیش‌فرض‌های معادلات ساختاری (غربالگری داده‌ها، نبود هم‌خطی چندگانه، توزیع نرمال داده‌ها، استقلال داده‌ها، مناسب بودن معیارهای روان‌سنجی پرسش‌نامه‌ها و مقیاس اندازه‌گیری فاصله‌ای) به‌طور کامل بررسی و تأیید شد.

بررسی فرضیه اول پژوهش: شیوه فرزندپروری سهل‌گیرانه والدین با افزایش پیشرفت تحصیلی و عزت‌نفس دانش‌آموزان رابطه دارد.

جدول ۷. بررسی رابطه متغیرها در فرضیه اول

فرضیه	ضریب مسیر	آماره t	p-مقدار
سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه $\rightarrow$ پیشرفت تحصیلی	-۰/۴۸۱	-۹/۳۵۱	۰/۰۰۱
سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه $\rightarrow$ عزت‌نفس	-۰/۲۱۱	-۴/۸۲۷	۰/۰۰۱

نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری ارائه شده در جدول ۷ نشان‌دهنده اثر کاهشی (معکوس) و معنادار سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه والدین بر پیشرفت تحصیلی ($\beta = -0/481, p < 0/05$) و عزت‌نفس ($\beta = -0/211, p < 0/05$) دانش‌آموزان است. به عبارتی می‌توان گفت سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه، باعث می‌شود پیشرفت تحصیلی و عزت‌نفس دانش‌آموزان کاهش پیدا می‌کند. براساس مقدار ضریب تعیین (R^2)، ۲۳ درصد از تغییرات پیشرفت تحصیلی و ۱۰ درصد از تغییرات عزت‌نفس توسط سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه والدین تبیین می‌شود.

بررسی فرضیه دوم پژوهش: شیوه فرزندپروری استبدادی والدین با افزایش پیشرفت تحصیلی و عزت‌نفس دانش‌آموزان رابطه دارد.

جدول ۸. بررسی رابطه متغیرها در فرضیه دوم

فرضیه	ضریب مسیر	آماره t	p-مقدار
سبک فرزندپروری استبدادی $\rightarrow$ پیشرفت تحصیلی	-۰/۱۷۸	-۴/۸۵۴	۰/۰۰۱
سبک فرزندپروری استبدادی $\rightarrow$ عزت‌نفس	-۰/۶۵۸	-۹/۶۹۲	۰/۰۰۱

نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری ارائه شده در جدول ۸ نشان‌دهنده اثر کاهشی (معکوس) و معنادار سبک فرزندپروری استبدادی والدین بر پیشرفت تحصیلی ($\beta = -0/178, p < 0/05$) و عزت‌نفس ($\beta = -0/658, p < 0/05$) دانش‌آموزان است. به عبارتی می‌توان گفت با ایجاد سبک فرزندپروری استبدادی، پیشرفت تحصیلی و عزت‌نفس دانش‌آموزان کاهش پیدا می‌کند. براساس مقدار ضریب تعیین (R^2)، ۳ درصد از تغییرات

پیشرفت تحصیلی و ۴۳ درصد از تغییرات عزت نفس توسط سبک فرزندپروری استبدادی والدین تبیین می شود.

بررسی فرضیه سوم پژوهش: شیوه فرزندپروری قاطع والدین با افزایش پیشرفت تحصیلی و عزت نفس دانش آموزان رابطه دارد.

جدول ۹. بررسی رابطه متغیرها در فرضیه سوم

فرضیه	ضریب مسیر	آماره t	p-مقدار
سبک فرزندپروری قاطع ← پیشرفت تحصیلی	۰/۶۳۳	۱۳/۳۳۰	۰/۰۰۱
سبک فرزندپروری قاطع ← عزت نفس	۰/۳۲۱	۶/۲۵۸	۰/۰۰۱

نتایج مدل سازی معادلات ساختاری ارائه شده در جدول (۹ نشان دهنده اثر افزایشی (مستقیم) و معنادار سبک فرزندپروری قاطع والدین بر پیشرفت تحصیلی ($\beta=0/633, p<0/05$) و عزت نفس ($\beta=0/321, p<0/05$) دانش آموزان است. به عبارتی می توان گفت با ایجاد سبک فرزندپروری قاطع، پیشرفت تحصیلی و عزت نفس دانش آموزان افزایش پیدا می کند. براساس مقدار ضریب تعیین (R^2)، ۴۰ درصد از تغییرات پیشرفت تحصیلی و ۴ درصد از تغییرات عزت نفس توسط سبک فرزندپروری قاطع والدین تبیین می شود.

فرضیه چهارم: سبک فرزندپروری با میانجی گری عزت نفس با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه دارد.

جدول ۱۰. بررسی رابطه متغیرها در فرضیه چهارم

فرضیه	ضریب مسیر	آماره t	p-مقدار
عزت نفس ← پیشرفت تحصیلی	۰/۵۸۱	۶/۳۳۰	۰/۰۰۱

نتایج مدل سازی معادلات ساختاری ارائه شده در جدول ۱۰ نشان دهنده اثر افزایشی (مستقیم) و معنادار عزت نفس بر پیشرفت تحصیلی ($\beta=0/581, p<0/05$) است. به عبارتی می توان گفت با افزایش عزت نفس، پیشرفت تحصیلی دانش آموزان افزایش پیدا می کند.

جدول ۱۱. اثرات مستقیم و غیرمستقیم سبک فرزندپروری بر پیشرفت تحصیلی

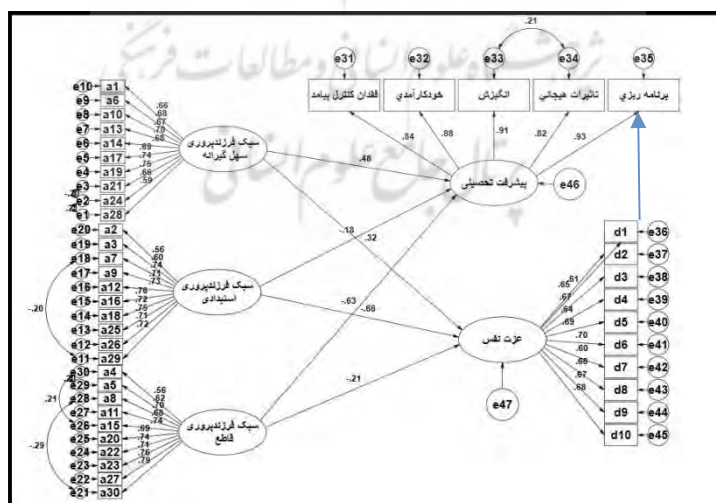
متغیر ملاک	متغیر مستقل	اثر مستقیم	متغیر میانجی	اثر غیرمستقیم	اثر کل
پیشرفت تحصیلی	سبک فرزندپروری	۰/۴۶	عزت نفس	۰/۱۰	۰/۵۳

با توجه به جدول ۱۱ اثر مستقیم سبک فرزندپروری بر پیشرفت تحصیلی برابر $0/46$ و اثر غیرمستقیم سبک فرزندپروری از طریق میانجی‌گری عزت نفس برابر $0/10$ و نهایتاً اثر کل سبک فرزندپروری بر پیشرفت تحصیلی برابر $0/53$ می‌باشد.

جدول ۱۲. شاخص‌های برازش الگوی پیشنهادی فرضیات پژوهش

مقدار گزارش شده	حد قابل قبول	شاخص
۲/۹۶۲	برابر یا کوچک‌تر از ۳	کای اسکور بهنجار شده (CMIN/DF)
۰/۸۹۸	برابر یا بزرگ‌تر از ۰/۹	شاخص نیکویی برازش (GFI)
۰/۸۷۱	برابر یا بزرگ‌تر از ۰/۹	شاخص نیکویی برازش اصلاح شده (AGFI)
۰/۹۰۰	برابر یا بزرگ‌تر از ۰/۹	شاخص برازش هنجار شده (NFI)
۰/۹۰۶	برابر یا بزرگ‌تر از ۰/۹	شاخص برازش افزایشی (IFI)
۰/۹۰۱	برابر یا بزرگ‌تر از ۰/۹	شاخص تاکر-لوییس (TLI)
۰/۹۰۶	برابر یا بزرگ‌تر از ۰/۹	شاخص برازش تطبیقی (CFI)
۰/۰۷۰	برابر یا کوچک‌تر از ۰/۰۸	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA)

خروجی نرم‌افزار، نشان‌دهنده مناسب بودن الگوی پیشنهادی پژوهش است، به‌طوری که مقدار ریشه میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA) برابر با $(0/070)$ است، مقدار کای اسکور بهنجار شده (CMIN/DF) برابر با $(2/962)$ است و مقدار شاخص نیکویی برازش (GFI) برابر با $(0/898)$ است. سایر شاخص‌ها برای برازش الگوی پیشنهادی پژوهش در جدول ۸ آمده است. در مدل ساختاری برای بهبود شاخص‌های برازش از یک رابطه کوواریانس استفاده شد.

شکل ۲. نتایج معادلات ساختاری برای بررسی فرضیات پژوهش

بحث و نتیجه گیری

شناخت عواملی که به پیشرفت تحصیلی منجر می‌شوند همواره اهمیت ویژه‌ای دارد، از این‌رو مطالعه عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی طی سه دهه اخیر بیش‌ازپیش مورد توجه متخصصان تعلیم و تربیت قرار گرفته است و همواره عوامل متعددی از ساختارهای دانش شکل گرفته تا عوامل فردی و محیطی را بررسی کنند (کریمی و همکاران، ۱۳۹۳). در همین راستا پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه سبک فرزندپروری والدین و پیشرفت تحصیلی با میانجی‌گری عزت‌نفس دانش‌آموزان انجام شد. نتایج ارائه‌شده نشان‌دهنده رابطه معنادار بین سبک فرزندپروری قاطع ($\beta=0/633, p=0/001$) با پیشرفت تحصیلی است. با توجه به مثبت بودن ضریب مسیر میان سبک فرزندپروری قاطع و پیشرفت تحصیلی، این رابطه از نوع افزایشی (مستقیم) است. بدین معنا که با افزایش و بهبود در سبک فرزندپروری قاطع، پیشرفت تحصیلی افزایش پیدا می‌کند. همچنین نتایج حاکی از رابطه معنادار افزایشی (مستقیم) میان سبک فرزندپروری قاطع ($\beta=0/321, p=0/001$) و عزت‌نفس بود، بنابراین این فرضیه اول پژوهش مبنی بر ارتباط شیوه فرزندپروری مقتدرانه والدین با افزایش پیشرفت تحصیلی و عزت‌نفس دانش‌آموزان تأیید می‌شود. نتایج این فرضیه با پژوهش‌های محمدی (۱۳۹۵)، مهاجر (۱۳۹۶)، خواجهی مقدم (۱۳۹۷)، باقرپورکمالچی (۱۳۹۲)، موساد (۲۰۱۷)، هانگ وانگ (۲۰۱۵) و لو (۲۰۱۴) مطابقت دارد. با توجه به تأثیر سبک فرزندپروری مقتدرانه در پیشرفت تحصیلی و عزت‌نفس دانش‌آموزان، می‌توان گفت والدین مقتدر با برقرار ارتباط مطلوب با فرزندان خود و پیگیری درست و مناسب امور می‌توانند باعث افزایش عزت‌نفس آنان شوند و این عزت‌نفس حس ارزشمندی را در فرزندان تقویت می‌کند و به آنها در جهت بهبود و افزایش عملکرد تحصیلی یاری می‌رساند و در نهایت منجر به پیشرفت تحصیلی می‌شود. همچنین کردی و بهارالدین (۲۰۱۵) در پژوهش خود ضمن تأکید بر اینکه سبک مقتدرانه با سطوح بالای موفقیت تحصیلی کودکان رابطه معناداری دارد اذعان داشت که این یافته‌ها در ارتباط با فرهنگ‌ها و جوامع مختلف ناهم‌هنگ بوده و نتایج متناقضی بین کودکان آمریکایی، آسیایی و اروپایی گزارش شده است. از این منظر که تناقضاتی در کودکان آسیایی در ارتباط سبک فرزندپروری مقتدرانه با پیشرفت تحصیلی گزارش شده است می‌توان بیان نمود با نتایج پژوهش حاضر هم‌سو نمی‌باشد و از این لحاظ بررسی و مقایسه فرهنگی از منظر ارتباط سبک فرزندپروری مقتدرانه با پیشرفت تحصیلی پیشنهاد می‌شود. همچنین نتایج پژوهش با نتایج

اسکار و امیلیا (۲۰۲۰) مبنی بر اینکه سبک‌های مقتدرانه با بدترین پیامدهای اجتماعی شدن مرتبط بودند هم‌خوان نمی‌باشد. تحلیل‌ها در پژوهش حاضر نشان داد فرزندپروری مقتدرانه با عزت‌نفس دانش‌آموزان رابطه مستقیم و معناداری دارد. در تبیین این بخش می‌توان گفت در خانواده‌هایی که والدین به روش اقتدار منطقی با فرزندان خود ارتباط دارند، افراد دوستانه به اظهارنظر می‌پردازند و دیگر اعضای خانواده نیز به گفته‌های آنان گوش فرا می‌دهند و این احساس خوب گفتن و جلب توجه نمودن، زمینه‌های عزت‌نفس را در تک‌تک اعضای خانواده فراهم می‌کند.

نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری نشان‌دهنده اثر کاهشی (معکوس) و معنادار سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه والدین بر پیشرفت تحصیلی ($\beta = -0.481, p < 0.05$) و عزت‌نفس ($\beta = -0.211, p < 0.05$) دانش‌آموزان است. به عبارتی می‌توان گفت سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه باعث می‌شود پیشرفت تحصیلی و عزت‌نفس دانش‌آموزان کاهش پیدا کند. براساس مقدار ضریب تعیین (R^2)، ۲۳ درصد از تغییرات پیشرفت تحصیلی و ۱۰ درصد از تغییرات عزت‌نفس توسط سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه والدین تبیین می‌شود. نتایج این فرضیه با پژوهش‌های دانش و همکاران (۱۳۹۵)، دبیری و همکاران (۱۳۹۷)، کریس و زیرومسیکی (۲۰۱۴)، اهی اوباج (۲۰۱۶) هم‌خوان و با نتایج زارع زیاری (۱۴۰۰) و موحدزاده و همکاران (۱۳۹۷) مبنی بر بی‌تاثیری والدین بر اصلاح رفتار فرزندان در زمینه تحصیلی هم‌خوانی ندارد. والدین سهل‌گیر نه‌تنها کنترل و فشاری بر روی فرزندان خود ندارند بلکه توقع خاصی هم از آنان ندارند. آنان در پاداش و اعمال تنبیه چندان جدی نیستند. در انجام امور شخصی نظافت و تکالیف درسی فرزندان با مسامحه برخورد می‌کنند، معمولاً وقتی برای درکنار فرزندان بودن اختصاص نمی‌دهند و انتظار دارند فرزندانشان در درس و مشکلی برای آنان درست نکنند؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که از آنجایی که والدین سهل‌گیر، به درس و پیشرفت تحصیلی فرزندان خود توجهی ندارند، موجب کاهش پیشرفت تحصیلی آنها می‌شوند. همچنین والدین سهل‌گیر از فرزندان خود حمایت فوق‌العاده‌ای می‌کنند و برای آنها محدودیت و نظم و انضباط خاصی را تعیین نمی‌کنند، در چنین خانواده‌هایی به فرزندان اجازه می‌دهند که به خواسته‌های خود آن‌گونه که می‌خواهند

دست یابند و آرزوهای خود را برآورده کنند، در اینجا معمولاً آزادی مطلق حکم فرماست، فرزندانی که با چنین روشی رشد یافته‌اند در مواجهه با قانون و محدودیت‌هایی دچار مشکل می‌شوند و چون نمی‌توانند آن آزادی مطلق را داشته باشند سبب کاهش عزت نفس آنان می‌شود.

همچنین نتایج نشان‌دهنده اثر کاهشی (معکوس) و معنادار سبک فرزندپروری استبدادی والدین بر پیشرفت تحصیلی ($\beta = -0.178, p < 0.05$) و عزت نفس ($\beta = -0.168, p < 0.05$) دانش‌آموزان است. به عبارتی می‌توان گفت با ایجاد سبک فرزندپروری استبدادی، پیشرفت تحصیلی و عزت نفس دانش‌آموزان کاهش پیدا می‌کند. براساس مقدار ضریب تعیین (R^2)، ۳ درصد از تغییرات پیشرفت تحصیلی و ۴۳ درصد از تغییرات عزت نفس توسط سبک فرزندپروری استبدادی والدین تبیین می‌شود. بنابراین این فرضیه پژوهش تأیید می‌شود. نتایج این فرضیه با پژوهش‌های حقیقی و همکاران (۱۳۹۵)، حسینی (۱۳۹۴)، احمدی (۱۳۸۹)، نیکخواه (۱۳۹۶)، جیونگ (۲۰۱۷)، ماسایو (۲۰۱۳) مطابقت داشته و با نتایج ابوطالبی‌احمدی (۱۳۹۵)، مبنی بر اندک بودن واریانس مشترک بین دو متغیر و غیرقابل دفاع بودن ارتباط دو متغیر مطابقت ندارد. والدین با روش فرزندپروری استبدادی با کودک خود خیلی کم حرف می‌زنند و معمولاً آن‌ها را وادار به کارهای مخالف با میل و نظرشان می‌کنند و حتی در این زمینه به تنبیه و فشار متوسل می‌شوند. فرزندان در خانواده‌های استبدادی علی‌رغم میل و انگیزه خود باید به خواسته و اراده فرد حاکم و مستبد تن دهند و در مقابل او هیچ احساس ارزشمندی نداشته باشند. در صورتی که درجه رضایت از خود و ارزشی که هر فرد برای خود قائل است، زمینه‌های پویایی و عزت نفس را در انسان مهیا می‌کند. سبک فرزندپروری مستبدانه شامل ایجاد محدودیت‌های زیاد در رفتار، گفتار و کردار فرزند در زمینه رعایت نظافت، مراقبت از وسایل، انجام تکالیف، خواندن دروس و غیره است. دانش‌آموزان با والدینی این‌چنینی، به انفعالی بودن گرایش بیشتری دارند و ممکن است سرکش و پرخاشگر شوند. سلطه‌جویی، کنترل زیاد و کناره‌گیری از خصوصیات دیگر والدین با سبک مستبدانه است و فرزندان‌شان نیز ناراحت، گوشه‌گیر و بی‌اعتماد می‌شوند. تمام این موارد می‌تواند

سبب کاهش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان شود. همچنین دانش‌آموزانی که والدین آن‌ها سبک مستبدانه دارند ظاهراً در حالت تسلیم و اطاعت از پدر و مادر به سر می‌برند ولی در واقع دچار هیجان و استرس هستند و اعتماد به نفس پایینی دارند و از قبول مسئولیت گریزان هستند در نتیجه این سبک فرزندپروری می‌تواند سبب کاهش اعتماد به نفس گردد.

پیشرفت تحصیلی معلومات یا مهارت‌های اکتسابی عمومی یا اختصاصی در موضوع‌های درسی است که معمولاً به وسیله آزمایش‌ها یا نشانه‌ها و یا هر دو - که معلمان برای دانش‌آموزان وضع می‌کنند - اندازه‌گیری می‌شود. در روش قاطع والدین دانش‌آموزان از تکنیک‌های مطلوب استفاده می‌کنند. به این دلیل که فرزندان آنان دارای هماهنگی و خوی فرمان‌برداری هستند، خانواده‌های قاطع اغلب کودکان در مقابل راهنمایی کردن بزرگ‌سالان مقاومت می‌کنند اما والدین با آن‌ها صبورانه و منطقی برخورد می‌کنند به این صورت که نه تسلیم خواسته‌های نامعقول فرزندان می‌شوند و نه پاسخ تند و مستبدانه به آن‌ها می‌دهند. در چنین شرایطی دانش‌آموزان از آرامش مناسب برخوردار هستند و در جهت بهبود و پیشرفت تحصیلی تلاش می‌کنند. همچنین شیوه فرزندپروری مقتدرانه تأثیر بیشتری بر اعتماد به نفس دانش‌آموزان داشته است. در تبیین نتایج فوق و برتری شیوه فرزندپروری مقتدرانه نسبت به دو شیوه سهل‌گیرانه و مستبدانه باید گفت که این والدین دارای سطح بالایی از کنترل و پاسخ‌دهی می‌باشند. آن‌ها فرزندان خود را به‌عنوان افرادی با کفایت و موفق‌نگریسته و از آن‌ها مطابق با توانایی‌شان انتظار دارند. همچنین، این والدین به شخصیت فرزندان خود احترام گذاشته و فرزندان آن‌ها مستقل، گرم، صمیمی و دارای روحیه همکاری بیشتری هستند و توانایی ابراز وجود بالایی دارند که چنین رویه‌ای احتمالاً به اعتماد به نفس بالا منجر شده است که در نهایت می‌تواند تأثیر مثبتی بر روی پیشرفت تحصیلی داشته باشد. با توجه به اینکه این پژوهش نشان داد که بین سبک فرزندپروری مقتدرانه با موفقیت تحصیلی رابطه مستقیم وجود دارد، پیشنهاد می‌شود برای کمک به افزایش و بهبود عملکرد تحصیلی و عزت‌نفس دانش‌آموزان، در جلسات آموزش خانواده، استفاده از سبک فرزندپروری مقتدرانه به والدین آموزش داده شود. همچنین با توجه به

نقش مهم سبک فرزندپروری مقتدرانه پیشنهاد می‌شود تا برای زوج‌های جوان دوره‌های آموزشی جهت بالا بردن مهارت قاطعیت در امر تربیت و نیز آموزش روش‌های مستمر پیگیری اصول تربیتی اجرا شود. از طرفی با توجه به نقش میانجی‌گری عزت‌نفس در ارتباط سبک‌فرزندپروری و پیشرفت تحصیلی پیشنهاد می‌شود آموزش‌های کاربردی و تکنیک‌های مؤثر در افزایش عزت‌نفس برای اولیا و معلمان برگزار شود. همچنین پیشنهاد می‌شود در مقطع متوسطه اول نیز ارتباط سبک فرزندپروری با پیشرفت تحصیلی و عزت‌نفس دانش‌آموزان به دلیل رسیدن و نزدیکی به سن بلوغ بررسی شود.

منابع

- ابوطالبی‌احمدی، نقی. (۱۳۹۱). رابطه شیوه فرزندپروری و عزت‌نفس با سلامت روانی دانش‌آموزان. *خانواده و پژوهش*، ۹ (۳)، ۷۱-۸۸.
- اشتاینبرگ، لارنس. (۱۳۸۷). *ده اصل ثابت فرزندپروری*. ترجمه مهرنوش عابر. تهران: رشد.
- بگجانی، جمال‌الدین؛ خوشنوافومنی، فاطمه؛ محسنی، لطف‌الله و رستمی، مینا. (۱۴۰۱). بررسی تأثیر اجرای برنامه ارتقای عزت‌نفس بر عملکرد تحصیلی در کودکان کار. *پژوهش پرستاری*، دوره ۱۷، شماره ۱، ۷۶-۸۶.
- بیابانگرد، اسماعیل. (۱۳۷۴). روش‌های افزایش عزت‌نفس در کودکان و نوجوانان. تهران: شورای اولیا و مربیان.
- حسینی‌نسب، سیدداوود و وجدانپرست، حسین. (۱۳۸۱). بررسی رابطه عزت‌نفس با پیشرفت تحصیلی دانشجویان علوم پایه و علوم انسانی مراکز تربیت معلم. *دانشکده ادبیات و علوم انسانی (تبریز)*. ۴۵ (۱۸۳-۱۸۴)، ۱۰۱-۱۲۶.
- سروری، علی. (۱۳۹۷). رابطه شیوه‌های فرزندپروری با سلامت روان و کمرویی فرزندان طلاب جامعه المصطفی‌العالمیه قم. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره و راهنمایی*. دانشگاه موسسه عالی علوم انسانی قم.
- شکوهی یکتا، محسن. (۱۳۸۵). مطالعه تطبیقی سبک‌های فرزندپروری. تربیت اسلامی. ۲ (۳)، ۱۴۰-۱۱۵.
- شکورنیا، عبدالحسین؛ علیجانی رنانی، هوشنگ؛ نجار، شهناز و الهام‌پور، حسین. (۱۳۹۴). بررسی رابطه عزت‌نفس و رویکردهای مطالعه با پیشرفت تحصیلی دانشجویان. *فصلنامه گام‌های توسعه در آموزش پزشکی*. ۱۲ (۲)، ۳۱۴-۳۰۷.
- صالحین، علی. (۱۳۹۲). بررسی رابطه شیوه‌های فرزندپروری پدران با شخصیت و تحصیلات آن‌ها در شهر دامغان. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته روان‌شناسی*. دانشکده روان‌شناسی و علوم اجتماعی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران.
- فتحی، فرزانه. (۱۴۰۱). رابطه عزت‌نفس با یادگیری دانش‌آموزان (مورد مطالعه: معلمان مقطع ابتدایی شهرستان قدس). *ایده‌های نوین روان‌شناسی*. ۱۲ (۱۶)، ۱۱-۱.
- کریمی‌طاهر، رسول؛ بارانی، صمد؛ زکی‌پور، مهدی و قجاوند، ابوذر. (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین احساس عزت‌مندی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه هوایی شهید ستاری. *فصلنامه مطالعات منابع انسانی*. ۳ (۱۳)، ۵۶-۴۱.

- کارگرشولی، هدایت، پاکنژاد، فاطمه. (۱۳۹۱). خانواده نخستین عامل تأثیرگذار بر هویت دانش‌آموزان. *دانشگاه علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه فردوسی*. ۴(۱).
- محمدی‌اکبرآبادی، حمیده. (۱۳۹۸). بررسی رابطه سبک‌های فرزندپروری با سلامت روانی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوره اول منطقه نوق. *پایان‌نامه کارشناسی/ارشد، موسسه آموزش عالی علامه جعفری رفسنجان*.
- هیبتی، خلیل. (۱۳۸۱). بررسی شیوه‌های فرزندپروری والدین و رابطه آن با شیوه‌های مقابله با استرس دانش‌آموزان دختر و پسر سال سوم دبیرستان‌های رشد زرقان. *پایان‌نامه کارشناسی/ارشد، دانشگاه شیراز*.
- یاسایی، مهشید. (۱۳۹۵). رشد شخصیت کودکان. چاپ یازدهم. تهران: انتشارات ماد.
- Abesha, A. G. (2018). Effects of parenting styles, academic self-efficacy, and achievement motivation on the academic achievement of university students in Ethiopia. [Doctoral dissertation, School of Psychology and Social Science, Faculty of Computing, Health, and Science, Edith Cowan University].
- Aboutalebi Ahmadi, T. (2012). The Interrelationship of Parenting Styles, Self-Esteem, and Students' Mental Health. *Quarterly Journal of Family and Research*, 9(3), 71-88.
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95.
- Biabangard, E. (1995). *The Methods of Enhancement of Self-esteem in Children and Adolescents*, The Council of Parents and Educators. [In Persian]
- Bagjani, J., Khoshnavafoumni, F., Mohseni, L., & Rostami, M. (2022). Investigating the effect of implementing self-esteem promotion program on academic performance in working children. *Iranian Journal of Nursing Research*, 17(1), 76-86. [In Persian]
- Fathi, F. (2022). The relationship between self-esteem and students' learning (case study: elementary school teachers in Qods city). *New Ideas of Psychology*, 12(16), 1-11. [In Persian]
- Hosseini-Nasab, S. D., & Vojdanparast, H. (2002). Investigating the relationship between self-esteem and academic achievement of students of basic sciences and humanities in teacher training centers. *Journal of the Faculty of Literature and Humanities (Tabriz)*, 45 (183-184). 101-126. [In Persian]
- Hoban, Sh., & Hoban, G. (2013). Self-esteem, self-efficacy and self-directed learning: Attempting to undo the confusion. *International Journal of Directed Learning*, 1(2), 7-25.
- Jihong, Xu. (2019). The Relationship between parenting styles and adolescents' social anxiety mental health in migrant families: a study in Guangdong, china published online 2017 Apr 20. doi8: 626.
- Kargarsholi, H., Paknejad, F. (2003). Family is the first factor affecting students' identity, special issue of Ferdowsi University, *Journal of Educational Sciences and Psychology*, 4(1), 166-182. [In Persian]
- Kordi, A., & Baharudin, R. (2015). Parenting attitude and style and its effect on children's school achievements. *International Journal of Psychological Studies*, 2(2), 217-235.
- Karimi Taher, R., Barani, S., Zakipour, M., & Ghajavand, A. (2013). Investigating the relationship between the sense of dignity and academic achievement of students of Shahid Sattari Aeronautical University. *Human Resources Studies Quarterly*, 3(13), 41-56. [In Persian]
- Lamborn, S. D., Mounts, N. S., Steinberg, L., & Dornbusch, S. M. (1991). Patterns of competence and adjustment among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent, and neglectful families. *Child development*, 62(5), 1049-1065.

- Shakurnia, A. H., Alijani Renani, H., Najar, S., & Elhampour, H.(2014). Investigating the relationship between self-esteem and study approaches with students' academic progress, *Developmental Steps in Medical Education Quarterly*, 12(2), 314-307. [In Persian]
- Shokohi Yekta, M. (2003). A comparative study of parenting styles, *Islamic Education Journal*, 2(3), 115-140. [In Persian]
- Steinberg, L. (2001). We know some things: Parent-adolescent relationships in retrospect and prospect. *Journal of research on adolescence*, 11(1), 1-19.
- Sarvari, A.(2017). The relationship between parenting methods and the mental health and shyness of the students of Al-Mustafa Al-Alamiya community in Qom, counseling and guidance [Master's thesis, Qom University of Higher Institute of Human Sciences]. [In Persian]
- Salehin, A. (2012). investigating the relationship between fathers' parenting styles and their personality and education in Damghan [Master's thesis, Islamic Azad University, Tehran branch. [In Persian]
- Mohammadi Akbarabadi, H.(2018). Investigating the relationship between parenting styles and mental health and academic achievement of female students of the first year of high school in Nouq region [Master's thesis, Allameh Jafari University of Rafsanjan] .[In Persian]
- Rastegar, A.(2017). The Relationship between Intelligence Beliefs and Academic Achievement: The Mediating Role of Achievement Goals and Academic Involvement [Master's thesis, University of Tehran].
- Webster-Stratton, C., & Herman, K.C. (2014). The impact of parent behavior management training on child depressive symptoms. *Journal of Counseling Psychology*,55(4): 473-84.
- Yasai, M. (2015). *Children's Personality Development* (11th ed.), Mad Publications.[In Persian]

